

cilii censuit 14 septemb. 1630, et, die 15 octobris 1644, declaravit episcopum, ob inimicitias sine parochi culpa ortas, sex menses concedere posse. At, per alteram decisionem 20 aprilis 1652 injungit episcopo ut, si inimicitiae componi non possint, mediante resignatione, vel aliis mediis jure permissis, provideat ut titularis resideat.

7° Ad qualemcumque absentiam, etiam ad eam quam canonistæ vocant brevem, v. g., unius hebdomadis, requiritur causa legitima. Legitima autem non censetur causa docendi grammaticam in civitate, ex decisione Cong. concil. anni 1573; nec intemperies aeris, ex altera decisione 16 martii 1641, nisi saltem episcopus hoc specialiter, ad majus bonum, concedendum duxerit; nec periculum extraordinarium, v. g., pestis grassantis, hostium incursionis, etc., ut definiit eadem Cong. 10 octobris 1676 et docet *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 13, cap. 19, n. 2 et seq.; neque fugienda persecutio sibi et populo communis, quia *bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*, Joan. 10, 11. Attamen in casu persecutionis aliquando licitum imo et necessarium est ad tempus fugere, prout major ecclesiæ utilitas postulat. *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 13, cap. 19, n. 2.

8° Ex lege Trid. necessaria est licentia episcopi aut vicarii generalis non solum ad absentiam bimestrem, sed etiam, ut communiter docetur, ad absentiam brevem. *Bened. XIV*, Inst. 17, n. 23, statuerat ut licentia saltem vicarii foranei obtineretur, quoties absentia ad triduum extendenda esset. Cong. concil. citata apud *Garciam* declaravit servandam esse constitutionem episcopi prohibentem ne parochus, etiam relicto vicario idoneo, ultra biduum abesse possit sine ordinarii licentia. Citra hujusmodi constitutionem, *Reiffenstuel* et alii docent parochum per sex aut septem dies, sine licentia episcopi, abesse posse, ob legitimam causam, substituto vicario. Variæ Congregationum romanarum decisiones negant hunc terminum præteriri posse, et hæc praxis apud nos recepta videtur. In primis ergo sciendum est quid episcopus in sua diœcesi statuerit, vel quid ferat consuetudo nota et

probata. Gravi tamen occurrente causa, quæ dilationem non patiat, parochus, relicto idoneo vicario, discedere poterit absque licentia episcopi, quia necessitas non habet legem; sed quamprimum certiorare debet episcopum de tali discessu et de causa urgente, ut licentiam obtineat, nisi brevi tempore sit reversurus.

Supponimus parochum nunquam, sine licentia, abesse posse die dominica vel festiva, adeo ut officium parochiale interrumpatur. *La loi organique, art. 29, prescrit aussi la résidence, et l'ordonnance du 13 mars 1832, art. 4, porte qu'une absence de huit jours peut être autorisée par l'évêque; pour une absence plus longue, le préfet doit être informé; si elle devait se prolonger au-delà d'un mois, il faudrait l'autorisation du ministre, ou le traitement correspondant serait retranché.*

Hæc licentia, causa cognita, danda est scriptis: sic *Ferraris* cum multis aliis, v° *Paroc.*, art. 2, n. 21, et expresse Cong. concil. 4 octobris 1604. Nihilominus invaluit usus ut quandoque concedatur viva voce, et hæc concessio sufficit, modo de voluntate episcopi constet. *Ferraris, Reiffenstuel* aliique frequenter notant non sufficere ut licentia fuerit petita, nisi sit obtenta, atque, episcopo eam negante, ad superiorem esse recurrendum, vel residentiam tenendam.

9° Quodcumque eos (parochos), causa prius per episcopum cognita et probata, abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione, relinquunt, ait Concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform. Hoc extendi posse videtur ad parochum vel ad alium sacerdotem omnino vicinum, qui facillime accersiri possit: expedit tamen ut de substitutione moneantur, tum ipse sacerdos, tum parochiani.

Bened. XIV, Inst. 17, n. 23, dicit: « Absentiam vel unius diei interdiximus, nisi parochus sacerdotem ad confessiones audiendas approbatum suo loco substituerit, qui, si occasio ferat, administret sacramenta. » Plures tamen canonistæ, quibus consuetudo apud nos re-

cepta concordat, dicunt non urgere obligationem substituendi vicarium in absentia unius diei vel etiam duorum dierum, quando nullum apparet probabile periculum. Multi tamen dicunt vix concedi posse biduum plenum et a gravi culpa difficile excusant eum qui sic per triduum abest, etiamsi nullus existat infirmus, nisi causa subsit extraordinaria; *Reiffenstuel*, de Clericis non resid., n. 83; *Collet*, *Devoirs des pasteurs*. Hoc præcipue applicandum est quando vicinus sacerdos longe distat, aut aliquod timendum est periculum. Si quis existat infirmus periclitans, nulla de causa abesse potest parochus, nisi tali substituto sacerdote idoneo. Hinc judicandum est an parochus et vicarius ejusdem magnæ parochiæ simul abesse possent, etiam per unum diem, nisi legitima adsit causa.

10° Ex his omnibus patet quam graviter errent qui arbitrantur se, absque licentia episcopi, per plures hebdomadas posse tuto conscientia abesse. Juxta omnes, quicumque sine causa sufficienti et licentia episcopi absunt, graviter peccant, nisi brevitatis temporis eos a tanto excuset: quanto magis peccant qui, absque licentia requisita, et extra causam urgentem, suas parochias sic deserunt!

11° Præter peccatum coram Deo admissum, parochus legem residentiæ transgrediens incurrit pœnas canonicas: 1° non facit fructus suos; eos igitur qui absentia suæ irregulari correspondent, fabricæ ecclesiæ suæ vel pauperibus erogare debet. *Ferraris*, v° *Paroch.*, art. 2, n. 31. Casuales retributiones, etiam jus curiale vel solventibus restituere debet, vel, ex judicio episcopi, missas celebrare aliasve preces pro defunctis fundere. 2° Beneficio suo privari potest, post canonicas monitiones, quod de solis titularibus intelligendum est, et necessarium esset regium edictum; non residentes enim, si, moniti, remaneant contumaces, liberum est ordinariis eos per omnia juris media, usque ad tituli privationem, compellere, ex *Concil. Trid.*, sess. 23, cap. 1 de Reform.

De obligatione orandi.

1° Probavimus, in *Tractatu de Eucharistia*, secunda

parte, parochum missæ sacrificium pro parochianis suis offerre teneri, saltem omnibus diebus dominicis et festis de præcepto, nec non festis reductis per indultum anni 1802.

2° Tenetur insuper pro ovibus sibi commissis, juxta proprias uniuscujusque necessitates, frequenter orare, ut supernæ benedictionis infusionem in conatus suos descendere faciat, sæpe memor sequentium Apostoli verborum: *Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*, I Cor. 1, 7.

3° Præterea invigilare debet ut omnes discant orare, convenienter orent atque suos doceant orare. Expediit ut matutinas vel saltem serotinas orationes publice agat diebus dominicis et festivis, tempore Adventus et Quadragesimæ, aut frequentius si possit, tum quia ubi plures sunt congregati in nomine Christi, Christus est in medio eorum, tum quia hujusmodi oratio est Deo gratior et efficacior, tum ut parochiani paulatim discant quomodo orandum sit, ut consuetudinem orandi in communi æquirant, etc.

De obligatione prædicandi.

1° Jure naturali et divino tenentur parochi prædicare et docere, quantum necessitas fidelium exigit: « Cum, » inquit *Concil. Trid.*, sess. 23, cap. 1 de Reform., « præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere... verbique divini prædicatione... pascere, » satagere ergo debent, quantum possunt, ut omnes sibi commissi, sive adulti, sive pueri, statim atque usum rationis obtinuerint, doceantur ea quæ necessaria sunt necessitate, tum mediæ, tum præcepti, sive generalis, sive unicuique specialis. Eosdem debent hortari ut sanam conservent doctrinam, vitia devitent, virtutes christianas prosequantur et ad Deum finem suum ultimum perveniant.

2° Hanc obligationem jus ecclesiasticum vehementer urget et magis determinat. « Archipresbyteri, plebani et

» quicumque parochiales vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominiis et festis solemnibus plebes sibi commissas, pro sua et earum capacitate, pascant salutaribus verbis, docendo quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia quæ eos declinare et virtutes quas sectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, et cœlestem gloriam consequi valeant. » Concil. Trid., sess. 5, cap. 2 de Reform. Eadem obligatio exprimitur in sess. 24, cap. 4 de Reform. in quo, præter dies dominicas et festa, additur quod tempore Quadragesimæ et Adventus quotidie aut saltem tribus in hebdomada diebus prædicandum sit, si ita oportere duxerint episcopi. Ergo negari non potest cunctos pastores strictam habere obligationem juris ecclesiastici populos sibi commissos sana doctrina frequenter pascendi.

3° Graviter peccant parochi qui tribus mensibus annis etiam discontinuis, per se vel per alios non concionantur: nam concil. Trid., sess. 5, capite citato, ait: « Itaque ubi ab episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias, ad ipsius episcopi arbitrium, cogantur. » Tantæ pœnæ non decernuntur nisi pro culpa gravi. Ergo. *Ita omnes theologi, etiam molliores.*

4° Sæpe longe minus spatium temporis sufficit ad constituendum peccatum mortale. *S. Ligorius*, l. 3, n. 269, dicit non improbabiler a pluribus doceri graviter peccare illum qui per mensem continuum prædicationem omittit. Alii tamen paulo minus urgent. Habenda est ratio statutorum diœcesis, et circumstantiarum quorundam anni temporum, ubi vel pastor prædicare vel fideles audire difficilius possunt. Si parochus transitorie infirmatur, excusari potest: si vero infirmitas videatur perpetua, officio cedere vel coadjutorem ab episcopo petere debet. Habenda est etiam ratio majoris vel minoris necessitatis juxta omnium vel quorundam ignorantiam aut vitia. Ubi autem non reperiuntur qui in tali sint spirituali indigentia? Licet autem

parochus huic muneri satisfacere possit per alios prædicatores, sive ordinarios, sive extraordinarios, non se tamen putet liberum, si saltem quandoque ipse non prædicet; nec etiam judicet se excusari quavis consuetudine, vel parvo fidelium numero, vel frequentia aliarum ecclesiarum.

Notandum insuper, prædicationem indigentia et capacitati audientium non proportionatam prorsus insufficientem esse, ut parochus muneri prædicationis satisfaciat. Quot ergo parochi judicio Dei damnabuntur ob solam gravissimam hujus obligationis omissionem!

5° Nominæ prædicationis non intelliguntur sermones juxta eloquentia regulas compositi, ornati, memoria commendati et pronuntiati: quandoque sunt utiles vel necessarii, v. g., in solempni festo, in extraordinario concursu; sed communiter parochus, tales habendo conciones, muneri suo minime satisfaceret. Studeat pro viribus suis facere quod præscribit concil. Trid. in textu superius citato, et quod ipse ovis suis magis expedire judicabit: non tantum intra missarum aliorumve officiorum solemnium populum coadunatum sana doctrina sic imbuere satagat, sed in catechismis, in scholis, in domibus privatis, denique omnibus viis quæ sibi efficaciores videbuntur, ut dicere possit cum Apostolo, Act. xx, 26: *Contestor vos hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium*, sciens quod si vel una anima culpa ejus pereat, Deus illum de manu ejus requisiturus sit.

6° A peccato igitur mortali excusari non possunt parochi 1° qui raro prædicant, nisi legitime impediuntur, quo in casu curare debent ut alii pro ipsis hoc munere convenienter fungantur; 2° qui nullam aut fere nullam adhibentes præparationem, loquuntur sine ordine, claritate, pietate et zelo, verbum Dei indigne tractant, et fastidium in audientibus excitant; 3° qui conciones minime congruentes pronuntiant; 4° qui in prima missa, cui fideles magis ignari assistere solent, concionari nolunt, et *a fortiori*, qui vicarium a brevi et facili concione, hujusmodi fidelibus proportionata, prohibent; 5° qui sua negligentia in pueris

catechizandis, in scholis visitandis, in rudibus requirendis et instruendis, causa sunt cur animæ sibi concredita pereant. Unde qui munus catechizandi et concionandi, v. g., in prima missa dierum dominicarum et festivorum, vicariis aliisve committunt, prudenti sollicitudine invigilare debent ut omnia convenienti modo fiant, alioquin rationem ipsi supremo Pastori reddere tenebuntur de animabus sic perituris.

7° Vicarii ab episcopo in adiutorium parochorum missi, vices eorum gerere pro posse suo tenentur: graviter igitur peccant si notabiliter sint negligentes in concionando convenienti modo, in catechizando et in alia munia sibi commissa exercendo.

8° Pluries a nobis quæsitum est utrum parochus qui, allegans se conciones scribere, memoria retinere et pronuntiare non posse, pias facit lectiones, loco sermonis ad populum, muneri suo satisfaciatur. Certum est melius esse tales facere lectiones quam omnino tacere, ac consequenter qui memoria concionari non potest, eas omittere non debet. Attamen evidens est concil. Trid. conciones viva voce datas requirere, et experientia constat eas multo efficaciores esse. Si magistri in scholis non nisi legendo artes et scientias docere vellent, numquid muneri suo satisfacerent? Certe difficilius est fideles omnis ætatis et conditionis vera religionis doctrina imbueri: caveant ergo parochi et quicumque saluti animarum proponuntur, ne in re tantæ gravitatis sibi illudant. *Collet, Devoirs des curés*, c. 7, § 1, permittit ut parochus qui multis annis feliciter laboravit, et propter senectutis infirmitates aliasve causas accidentales factus est impotens, viva voce concionari, proprios sermones vel aliorum homilias prudenter selectas populo legat; verum docet eum qui concionari non valet, curam animarum suscipere non posse, nisi impossibilitatem qua detinetur aperiat episcopo, et episcopum debere, ob hanc causam, eum communiter repellere. Excipiendum est si alium non habeat sacerdotem huic ecclesiæ præficiendum.

9° Quamvis Urbanus VII approbaverit decretum Cong.

conc. diei 2 maii 1629, in quo statuitur ut, prædicante episcopo, omnes alii concionatores sileant, eadem Congregatio respondit, die 11 januarii 1631, id non intelligi respectu parochorum qui eadem die in ecclesia parochiali concionari possunt.

10° Si parochi per se munus prædicationis obire velint, impediri non debent, et tempore Quadragesimæ etiam mane in suis ecclesiis prædicare possunt, non obstante consuetudine quod in sola ecclesia matrice vel in alia concionetur, ut S. Cong. conc. definiit die 26 jan. 1697.

11° Parochi nullum sacerdotem sibi ignotum ad concionandum in suis ecclesiis admittere possunt, nisi ab ordinario loci fuerit approbatus; nec etiam notum, ad stationem aut missionem faciendam, sine ejusdem ordinarii consensu; nec diaconum aut alium inferiorem clericum: sed dare possunt licentiam alicui viro docto et noto, etiam regulari, ut bis vel ter concionetur in suis ecclesiis, sine approbatione episcopi. *A fortiori* hanc licentiam dare possunt et debent eis qui ab episcopo sunt approbati. Ita communiter theologi apud *Ferraris*, v° *Parochus*, art. 2, n. 79.

12° Qui coram episcopo verbum Dei annuntiaturus est intra missam, finito Evangelio, ante *Credo*, benedictionem ab eo genuflectens, vel, si canonicus sit, profunde inclinatus, petere debet: ubi vero habendus est sermo extraordinarius, v. g., ad publicandum Jubilæum, ad gratias Deo agendas pro aliquo felici nuntio vel publicatione fœderis, vel adventu magni principis, aut simili occasione, fieri non debet intra missam, sed ea finita, et tunc non petitur benedictio. Idem observandum si sermo habendus sit in missa defunctorum vel in laudem alicujus magni viri defuncti: fit inter missam et absolutionem. Cæremonial. episcop., l. 1, cap. 22. Mos apud nos invaluit ut verbum Dei annuntiaturus, sive intra, sive extra missam, excepta missa defunctorum, genuflectens benedictionem petat, dicens: *Jube*, etc.

13° Notat Cæremonial. episc., l. 1, cap. 22, n. 3, prædicatorem semper dicere Salutationem Angelicam, non

vero *Regina caeli* etiam tempore Paschali, quod apud nos non servatur. Congreg. Rit. respondit, die 23 januarii 1700, in confirmationem aliarum decisionum jam emissarum, prædicatores salutare teneri capitulum seu canonicos in apparatu choralis assistentes, prius quam civitatis gubernatorem.

Nota. Quædam sunt publicationes a parochio, per se vel per alium, necessario et sub gravi faciendæ, ut festa et jejunia observanda, quæ fideles cognoscere tenentur, matrimonia celebranda, vi legis ecclesiasticæ. Aliæ vero strictè prohibentur: sic prohibetur ne nova miracula, novæ revelationes, etc., annuntientur aut festivitates vel processiones extraordinariæ indicentur, vel res omnino sæculares commendentur, petantur, etc., absque episcopi auctoritate vel licentia.

Lex 18 germ. an. x, art. 53, ait: *Ils ne feront au prône aucune publication étrangère à l'exercice du culte, à moins qu'ils n'y soient autorisés par le Gouvernement.*

Prædicatores aliquem expresso nomine redarguere non possunt in actu prædicandi, sub pœna excommunicationis Papæ reservatæ, ex concil. Lateranensi V; *Ferraris*, vº *Prædic.*, n. 101. Strictissime caveant quilibet sacerdotes ne verbis incautis fideles offendant.

De obligatione oves cognoscendi et corrigendi.

1º Bonus pastor *proprias oves vocat nominatim et educit eas*, Joan. x, 3: ergo tenetur eas, quantum potest, cognoscere et quidem ex præcepto, ut præcisè verbis dicit concil. Trid., sess. 23, cap. 4 de Reform., « cum præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere. » Visitare ergo debet parochus suos parochianos, cum illis affectu paterno colloqui, patres et matres familias prudenter interrogare circa liberos, servos, ancillas, operarios, non vero dicteria ancillæ aliarumve feminarum loquacium audire, et ita se gerere ut omnes perfecte noscat et notam curiositatis non incurrat.

2º Tenetur sub gravi oves in peccato mortali vel in proximo ejus periculo versantes corrigere, etiam cum periculo vitæ, si possit, id est, si spes emendationis affulgeat: debet insuper, secundum suam prudentiam et potestatem, scandala auferre aut præcavere, per se vel per alios, mandato, consilio, exhortatione, precibus, etc. *Ita communiter theologi*, qui ut probabilius docent hanc obligationem esse ex justitia. Unde sequitur quoscumque pastores prudenti sollicitudine semper invigilare teneri in subditos, mores eorum requirere, eos delinquentes corrigere, vacillantes sustinere, et prospicere ut omnes obligationibus suis satisfaciant, semper in mente habentes se strictam de illorum salute reddituros esse rationem.

P. III. — *De parochorum vicariis.*

Vicarii generatim ii sunt qui constituuntur ut aliorum vices gerant. Parochorum vicarii duplicis sunt generis, perpetui scilicet et temporanei.

Vicarius perpetuus ille est qui canonice instituitur ad quamdam regendam ecclesiam loco principalis rectoris absentis. Sciendum est olim multas ecclesias parochiales unitas fuisse monasteriis, capitulis, collegiis, etc. Ab hujusmodi piis cœtibus constitui solebant vicarii temporarii ad nutum amovibiles, qui curam animarum in parochiis sic unitis exercerent, ut notat *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 12, cap. 1, n. 2. Cum hujusmodi vicarii frequenter et quandoque sine causa, cum animarum detrimento, amoverentur, statutum est ut semel canonice instituti, vere essent beneficiati et perpetui, atque soli actualem curam animarum in parochia haberent, ita ut rector principalis vel prælatus sacramenta ibi, invito vicario, administrare non potuisset; *Ferraris*, vº *Vic. paroch.*, n. 30. Congrua redituum portio eis ab episcopo assignabatur; ideo dicti sunt parochi *ad congruam portionem*.

Hujus generis vicarii apud nos non amplius existunt; sed tantum vicarii temporales a solo episcopo constituendi et ad nutum ejus revocandi. Alii deserviunt ecclesiis vulgo dictis *annezes*, et alii multo plures apud ipsos collocantur

parochios ad eos adjuvandos aut supplendos generatim in omnibus pastoralis muneris officiis.

Ex iis quæ de parochis diximus pleræque vicariorum obligationes facile intelligi possunt: in multis enim eadem cum quadam proportione incumbunt obligationes et parochis et eorum vices gerentibus. Quoad jura vero in paucioribus cum parochis participant.

Delegatam tantum, juxta omnes, habent jurisdictionem, quia non exercent officium cui, ex jure, annexa sit potestas subditos regendi. Unde, seclusa speciali concessione, nullum hujus jurisdictionis actum exercere possunt extra territorium sibi assignatum, etiam quoad ordinarios suos pœnitentes. Nec pariter valide, renitente parochio, assistere possent matrimonio, nisi aliter ab episcopo statutum fuisset.

Cum autem delegati sint ad universalitatem causarum, ad particularia, inter limites parochiæ exercenda, subdelegare possunt.

In choro locum tenent immediate post parochum, secundum nominationis ordinem, nisi aliter ab episcopo vel usu statuatur.

Presbyteri habituati non sunt deputati, sicut vicarii, ad representandum aut supplendum parochum. Caveant igitur ne alia sibi attribuant munera, præter ea quæ illis ab episcopo vel a parochio specialiter committuntur.

SECTIO QUARTA.— De aliis ad hierarchiam jurisdictionis pertinentibus.

De summo Pontifice in præsentî capite tacemus, quia de eo, ejusque prærogativis ac juribus in Tractatu *de Ecclesia* et alibi passim multa diximus.

P. I. — *Cardinales.*

In antiquissimis Ecclesiæ sæculis, non solus Romanus pontifex, sed et alii episcopi presbyterorum et diaconorum habebant senatum, quo in regenda sua ecclesia utebantur: hic senatus vocabatur etiam presbyterium.

Qui uni ecclesiæ modo permanenti erant addicti, sive

incardinati, dicebantur cardinales, per oppositionem ad alios qui fixum titulum non habebant. Cum Ecclesia Romana sit caput omnium aliarum ecclesiarum, ipsius presbyterium eminentissimum semper tenuit locum, ipsius membra diversos possidebant titulos a S. Evaristo in variis orbis regionibus distributos, et ideo vocabantur cardinales, quod nomen ab aliis ecclesiis sensim derelictum, soli Romanæ Ecclesiæ senatui seu presbyterio fuit proprium.

Diaconis et presbyteris viciniore adjuncti sunt episcopi, scilicet Ostiensis, Portuensis, Albanus, Sabinus, Tusculanus et Prænestiinus, qui munus episcopale retinentes, Romano pontifici opem ferebant in regimine Ecclesiæ. Triplicis igitur ordinis sunt cardinales, videlicet episcopi, presbyteri et diaconi.

Numerus eorum varius fuit, pro diversitate temporum, et voluntate Pontificum. Verum Sixtus V, anno 1587, septuaginta titulos cardinalitios determinavit, sex episcoporum, quinquaginta presbyterorum et quatuordecim diaconorum, et prohibuit ne in posterum alii crearentur tituli, aut numerus cardinalium quovis prætextu augetur. Huic dispositioni non fuit derogatum, sed titulus presbyteralis vel diaconalis sæpe datur episcopo.

Cardinales, etiam non episcopi, episcopalem habent jurisdictionem in ecclesiis sibi subjectis.

In varias distribuuntur congregationes pro negotiis Ecclesiæ tractandis, gerendis, vel definiendis: si omnes sub præsentia summi Pontificis coadunentur, hic cœtus dicitur consistorium. Speciales congregationes sunt *S. Officii* et *Inquisitionis*, pro sana Ecclesiæ doctrina conservanda; *Indicis*, quæ est quasi vicaria præcedentis, et ad examinandos atque judicandos libros constituta est; *Concilii Tridentini interpretum*, pro dicti concilii intelligentia et executione; *de Propaganda fide*, pro infidelium hæreticorum et schismaticorum conversione; *Correctionis librorum Orientalium*; *Sacrorum Rituum*; *Indulgentiarum et sacramentorum Reliquiarum*; *Episcoporum et Regularium*, etc. Vide *Fagnan*, *Van-Espen*, *de Héricourt*, etc.

In constit. Sixti V, diei 26 januarii 1587, quindecim in-

stituuntur cardinalium congregationes, quibus variæ conceduntur facultates et jurisdictiones, juxta naturam causarum et negotiorum ipsis commissorum. Aliquando simplices emittunt responsiones, quandoque concedunt decreta quæ majoris sunt ponderis; si ex consensu summi Pontificis edentur, vel approbatione ejus postea muniantur, adhuc majorem vim habent. Cum litteræ apostolicæ quibus harum congregationum jurisdictio instituta vel aucta est apud nos publicatæ vel usu receptæ non fuerint, auctoritas earum non agnoscitur, nisi in quantum illarum decreta summi Pontificis approbatione muniuntur et in forma consueta promulgantur. Multi tamen æstimantur ponderis in elucidandis dubiis, in interpretandis legibus et in vero traditionum sensu assignando.

Principalis cardinalium functio est Romanum pontificem eligere: ex concilio Lugdunensi II, cardinales in civitate ubi Pontifex moritur præsentibus, decem diebus absentes expectare tenentur; quibus elapsis, sive absentes venerint sive non, omnes in eadem æde convenire, electioni novi Pontificis incumbere, et ita secum manere debent, donec electio, ad quam duæ voces ex tribus necessariæ sunt, completa fuerit: ideo hæc congregatio dicta est *Conclave*. Qui majoritatem duarum partium ex tribus obtinuit, eo ipso legitimus est Romanus pontifex et S. Petri successor, modo electioni suæ consentiat, nec ulla confirmatione indiget quia superiorem non agnoscit.

Cardinales ea non semper habuerunt insignia quibus nunc velut principes Ecclesiæ decorantur: Innocentius IV *pileum rubrum* eis concessit, circa annum 1244; Paulus II anno 1471 vita functus, *biretam coccineam* eisdem solemniter decreto reservavit, et dedit pannum rubri coloris quo equitantes equos sternerent, aliaque insignia quæ cardinalibus ex clero sæculari assumptis propria erant; Gregorius XIV *rubrum pileum* etiam regularibus, an. 1590, concessit; Urbanus VIII, anno 1630, statuit ut omnes, ratione dignitatis, deinceps non tantum vocarentur *Illustrissimi*, ut antea, sed *Eminentissimi*, et diceretur, *Eminentie vestrae*.

P. II. — *Legati*.

Legati, sic dicti quia leguntur seu eliguntur ut mittantur, sunt quasi vicarii papæ, ab eo missi, ut ipsius auctoritatem in aliquo loco nomine ejus exerceant. Eorum existentia antiquissima est in Ecclesia: tres legati concilio Nicæno I nomine S. Sylvestri papæ præfuerunt.

Triplicis sunt generis, nempe 1º *legati a latere*, sic appellati, quia e sacro collegio et quasi ex latere summi Pontificis extrahuntur. Sæpe vocantur simpliciter *legati*. 2º *Legati missi*, vel aliter *nuntii apostolici*: sunt prælati non cardinales, qui ad principes pro obeundo apud ipsos ordinariæ legationis munere mittuntur: olim dicebantur *apocrisarii*, id est secretarii. Qui modo provisorio tantum munus legati exercent, dicuntur *internuntii*; si ad negotia minoris momenti mittuntur, dicuntur *ablegati*. 3º *Legati nati*, ii sunt qui possident titulum cui annexa est legati dignitas; quales olim erant archiepiscopus Cantuariensis in Anglia, Remensis in Gallia, Toletanus in Hispania, Bracarensis in Lusitania, Salisburgensis in Germania, Pisanus in Italia.

P. III. — *Patriarchæ*.

Patriarchæ, id est, patrum seu episcoporum superiores, ii intelliguntur episcopi qui ratione sedis suæ aliquam habent jurisdictionem in plures ecclesiasticas provincias, etiam per varias regiones diffusas. In concilio Nicæno I, can. 6. statuitur ut *antiqui mores serventur*, et tunc designantur jura patriarchica ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ et Antiochenæ, ut erudite probat *Devoti*, t. 1. Ergo jura illa jam erant antiqua. Tribus his patriarchis additi sunt postea episcopus Constantinopolitanus et episcopus Hierosolymitanus. De quatuor patriarchis Orientalibus late agit P. *Le Quien* in doctissimo opere dicto, *Oriens Christianus*. Reliquæ catholicæ regiones Romano pontifici, tanquam Occidentis patriarchæ, subjiciuntur. Jura patriarcharum Orientalium de facto non existunt, et tamen summus Pontifex titulares patriarchas creat, qui Romæ

commorantur, ne memoria tam illustrium ecclesiarum pereat: sic et alii creantur episcopi et archiepiscopi cum titulis *in partibus infidelium*, id est antiquarum ecclesiarum nunc ab infidelibus oppressarum.

Alii sunt patriarchæ minoris dignitatis in media ætate creati, in patriarchatu Occidentali, seu in ecclesia Latina, ut patriarcha Venetus, patriarcha Indiarum, patriarcha Ulisiponensis, qui quamdam habuerunt auctoritatem in metropoli et episcopus talis regionis vel talis regni, et in conciliis immediate post majores patriarchas sedent.

P. IV. — *Primates.*

Post minores patriarchas veniunt primates, qui omnibus provinciis alicujus regionis vel regni præsent, et jus anteferendæ crucis per totum primatum habent, non tamen in præsentia papæ vel *legati ejus a latere*: appellationem a metropolitæ olim suscipiebant. Hujusmodi sunt archiepiscopi Lugdunensis et Bituricensis in Gallia: solus primatus Lugdunensis jus appellationum servavit, sicut *Devoti*, cæteri vero solam retinent honoris prærogativam. Archiepiscopus Rhotomagensis jurisdictionem primatus Lugdunensis agnoscere nunquam voluit, et ideo titulum primatus Normanniæ etiam hodie sibi vindicat.

P. V. — *Metropolitæ.*

Metropolis a vocibus græcis *μήτηρ*, mater, et *πόλις*, urbs, significat urbem principalem: episcopus hujusmodi civitatis dictus est metropolita, et deinde, quia jurisdictionem in episcopos suæ provinciæ habebat, vocatus est archiepiscopus. Metropolita igitur unius provinciæ tantum præest episcopis qui ipsius suffraganei vocantur. Jus habet celebrandi et crucem per totam provinciam in sigillum jurisdictionis deferendi, populum per vias benedicendi, appellationes suscipiendi et judicandi, synodum provinciam convocandi et in ea præsidendi, vicarium capitularem nominandi, si capitulum intra octo dies ab obitu episcopi non nominaverit. Causæ tamen criminales episcoporum

reservantur, majores ad summum Pontificem, et minores ad concilium provinciale.

Ex antiqua Galliarum disciplina, causæ etiam majores ad summum Pontificem deferri non possunt, quin prius in Synodo provinciali judicatæ fuerint. (*Mémoires du Clergé*, t. 2, p. 354. *Bossuet, Défens.*, etc.)

Certum est metropolitas ante concilium Nicænum I existisse, cum de provinciis ecclesiasticis in can. 5 et 6 agatur: plures non improbabiler contendunt hujusmodi institutionem ad ipsos Apostolos ascendere; et revera B. Paulus Timotheum et Titum constituisse videtur metropolitas, unum totius Asiæ, et alterum insulæ Cretæ.

P. VI. — *Pallium.*

Omnes patriarchæ, primates et metropolitæ habent pallium quo a simplicibus episcopis distinguuntur. Pallium autem est *fascia lanea candida, tres circiter digitos lata, in modum circuli contexta, quæ humeros cingit, habetque ab utraque parte lineas in pectus et humeros impendentes cum sex sericis nigrisque crucibus intextis, tribusque aciculis aureis consutur et alligatur*; *Devoti*, t. 1. Antiquissimus est pallii usus, et forte ab ipsa provinciarum ecclesiasticarum divisione repetendus est, vel a tempore quo presbyteri a diaconis, episcopi a presbyteris, suis ornamentis distingui cœperunt, quia probabile est speciale ornamentum archiepiscopis solemniter celebrantibus etiam fuisse concessum.

Pontifex Romanus, propter universalem suam jurisdictionem, ubique et semper utitur pallio: alii vero non nisi certis diebus, dum pontificalia conficiunt, et intra limites suæ jurisdictionis.

Archiepiscopus electus, confirmatus et consecratus, nulla metropolitica munera obire potest, quin prius petierit et obtinuerit pallium, auctoritatis metropolitæ signum: illud alteri dare aut commodare non potest; cum eo sepeleendus est, et si sedem mutet, aliud impetrare tenetur; *Decretal.* l. 1, tit. 8.

Episcopi quarundam sedium, specialis Sedis aposto-

licæ privilegio, decorantur pallio, quales sunt in Gallia episcopus Augustodunensis et episcopus Aniciensis.

Singulis annis duo agni candidi offerri solent die festo Sanctæ Agnetis virginis, 21 januarii, in ejus templo benedicuntur cum in missa *Agnus Dei* cantatur, subdiaconis apostolicis traduntur, in aliquo sanctimonialium monasterio nutriuntur, donec suo tempore tondeantur; ex eorum lana cum alia commixta et in filum deducta conficiuntur pallia; benedicuntur in basilica Vaticana pervigilio SS. Apostolorum Petri et Pauli, post vespertas solemniter decantatas, et super altare ubi conditum est corpus B. Petri deponuntur, et inde sumpta ad patriarchas et metropolitans mittuntur, ut ipsorum auctoritatem a B. Petro fluere noscatur, itaque solius est papæ B. Petri successoris pallium concedere. Vide Const. Bened. XIV, *Rerum ecclesiasticarum*, 10 julii 1748, et *l'Ami de la Religion*, du 1er mars 1850.

P. VII. — *Vicarii apostolici.*

Summi Pontifices olim suos quandoque constituebant delegatos in regno vel in provincia, ad gerenda vel terminanda graviora negotia, quæ ad iudicium Sedis apostolicæ pertinent, et hi vicarii papæ aut vicarii apostolici dicebantur. Nunc sancta Sedes vicarios apostolicos, cum episcopali jurisdictione delegata, constituere solet, ubi metus est ne ecclesia diutius pastore suo careat, v. g., propter persecutionem, turbas aut dissidia, vel si episcopus titularis ob senium aut aliam causam munus suum explere nequeat, aut a sedis suæ administratione removeatur, vel in regionibus ubi titulares non sunt antistites: sic vicarii sunt apostolici in Batavia, in Anglia et Scotia, in pluribus Indiæ missionibus, etc. Alii consecrati sunt episcopi cum titulo *in partibus infidelium*, et alii simplices remanent sacerdotes, ut in coloniis nostris, et dicuntur *præfecti apostolici*. Respectiva eorum potestas ex litteris apostolicis, quibus officium suum acceperunt, noscenda est.

P. VIII. — *Coadjutores, suffraganei et administratores.*

Coadjutor, a coadjuvando sic dictus, sicut tutor a tuendo, ille est qui, ex juris dispositione vel iudicis auctoritate, ad titularem ecclesiæ adjuvandum vel supplendum constituitur. Alius est ad tempus et revocabilis, et alius in perpetuum cum futura successione: hic solus apud nos vulgo dicitur coadjutor, et est episcopus sub titulo *in partibus infidelium* consecratus, ad adjuvandum episcopum aliquem senio, morbo aliave causa impeditum, cui de jure, sine nova provisione, successurus est. Alter vero consecratur etiam cum titulo *in partibus infidelium*, et datur episcopo titulari ad eum in munere episcopali adjuvandum, absque futura successione, et suffraganeus vocatur. Per mortem titularis omnem amittit auctoritatem.

Administrator ille est qui, cum titulo *in partibus infidelium*, regimini alicujus diœcesis auctoritate apostolica committitur, propter titularis absentiam, qualis nuper fuit in Gallia archiepiscopus Amasiensis, ecclesiam Lugdunensem administrans. Auctoritas ejus ipso reditu titularis absentis penitus cessat. *Ferraris*, art. *Coadjutor*, n. 22.

Alii sunt episcopi simpliciter titulares *in partibus infidelium*, qui nullius sunt coadjutores nec suffraganei, et nullam igitur habent jurisdictionem: episcopi titulares eos propria auctoritate in sui adjutorium vocare possunt, v. g., ad confirmandum, ad Ordines conferendos, ad munia vicarii generalis explenda.

P. IX. — *Chorepiscopi.*

Chorepiscopus, idem significans ac episcopus ruris, a verbo græco *χωρᾶ*, *rus*, vices episcopi in aliqua diœcesis parte gerebat; sicut episcopi senes, infirmi aut alia causa impediti, coadjutores vel suffraganeos habere poterant, ita qui nimis diffusis præsidebant diœcesibus, chorepiscopos, laborum suorum cooperatores, in pagis et in oppidis a civitate episcopali longe dissitis habebant, qui plures

curabant ecclesias, eas lustrabant, litteras pacificas vel dimissorias clericis in aliam diœcesim abeuntibus dabant, minores Ordines conferebant. Quidam ex eis caractere episcopali insigniti erant, et tunc etiam majores conferebant Ordines, sicut hodie coadjutores et suffraganei.

Quoniam vero chorepiscopi intra limites jurisdictionis suæ difficile se continebant, et jura episcoporum sæpe invadebant, *tam ab hac sacra Sede, quam a totius orbis fuerunt episcopis prohibiti*, inquit S. Damasus papa, in 1^a parte decreti, dist. 68, can. 15, relatus, et anno 384 defunctus. Diu tamen adhuc perseveraverunt, et a Leone III pontifice sublati sunt initio noni sæculi; sed etiam post hanc ætatem mentio chorepiscoporum occurrit.

P. X. — *Praelati inferiores.*

Praelati, a præfero sic dicti, ii intelliguntur qui præ aliis sunt elati, et, juxta rem, ii sunt generatim qui aliis cum honore et jurisdictione præficiuntur. Alii sunt regulares et alii sæculares. Regulares non tantum nominativam habent potestatem in subditos, sicut pater in filios, sed spiritualem, quasi episcopalem et ordinariam, ut eos plene dirigere ac gubernare possint: tales sunt generales pro toto ordine, provinciales pro sua provincia, et superiores locales pro respectivis domibus sibi commissis, ut abbates locales, priores, rectores, guardiani, etc. Quidam generales et abbates usum pontificalium habent, et alii non habent: omnium potestas oritur vel ex privilegiis summorum Pontificum, vel ex præscriptione memoriam hominum superant.

Alii sunt a jurisdictione episcopi localis exempti, virtute privilegii Sedis Apostolicæ, et alii ei subjiuntur. Qui de hujusmodi prælatiis plura scire cupierit, consulat *Van-Espen, Thomassin, Ferraris, etc.*

Praelati sæculares sunt superiores, sive generales sive speciales, congregationum sæcularium, id est, virorum vel mulierum, qui solemnibus votis non devinciuntur, quales sunt presbyteri Missionis, vulgo *Lazaristes*, presbyteri

S. Sulpitii, sorores Charitatis, sorores Sapientiæ, etc., et similiter ii quos papa vel episcopus diœcesanus constituit superiores sanctorum alicujus ordinis, vel talis monasterii: hi quippe omnes quasi episcopalem habent jurisdictionem in subditos vel in subditas. Caveant tamen ne limites suæ auctoritatis in litteris papæ vel episcopi expressas aut usu determinatas, excedant. S. Congr. conc. respondit, die 26 januarii 1692, sufficere quod capellanus monialium a superiore monasterii approbetur; sed usus apud nos receptus, quantum nobis videtur, est, quod varii superiores prædicti confessarios pro subditis suis sine speciali delegatione episcopi approbare non debeant.

Romæ plurimi viri ecclesiastici nomine ac dignitate prælatorum decorantur, variis negotiis spiritualibus aut temporalibus gerendis adhiberi solent; titulo honorifico insigniuntur, quasi medium inter episcopos et simplices presbyteros constituunt ordinem, sed nullos habent subditos.

FINIS TRACTATUS DE ORDINE.